

Cornelissen Alfons

Jeugdijaren

Fons Cornelissen werd geboren op 10 juni 1933 in Wortel, als zoon van Gust Cornelissen en Trees Bluekens. De ouderlijke woning, een hoeve-herberg, stond aan de Papenvoort, op de hoek van de baan Merksplas-Hoogstraten (Langenberg) en de zijweg naar Wortel-Kolonie. Het boerenwerk werd verzorgd door zijn vader, terwijl moeder de tapkraan bediende van cafe "Den Arend". Met zijn oudere zus Net groeide Fonske op als echte plattelandskinderen. Fons kende de streek als zijn zakdoek, want hij bracht zijn jeugd door vlakbij de Rijksweldadigheidskolonies van Wortel en van Merksplas.

Na het overlijden van zijn ouders kocht Theo Huet in 1966 de doening. Als "Café De Diept" verwierf ze een legendarische status in de streek. Onder meer Wannes Van de Velde kwam er vaak optreden. Op Paasmaandag 1976 brak er brand uit. Dat was het einde van de doening.

Foto van de boerderij annex café aan de Papenvoort tussen Wortel en Merksplas, waar Fons Cornelissen opgroeide.

Foto: RR

Fons als landloper

Na het overlijden van zijn ouders verloor Fons de controle over zijn leven. Hij kon de verantwoordelijkheid van een geregeld bestaan niet aan. Geld verdienen voor vrouw en kind was niet aan hem besteed. Hij had kortstondig een relatie, maar die hield geen stand. Dat was ook mentaal zeker een opdoffer. Fons werkte onregelmatig en begon te drinken. "De fles" was zijn zwakke plek. Fonske kon moeilijk van de fles afblijven. Dat was een demon waar hij zijn hele leven mee zou kampen. Het was evenwel niet duidelijk of hij in de problemen sukkelde omdat hij dronk, of dat hij dronk omdat hij in de problemen zat...

Zo ging het meer en meer bergaf, tot hij werd opgepakt. De rechter stuurde hem naar de Rijksweldadigheidskolonie van Wortel. Op 18 maart 1966 belandde hij voor de eerste maal als landloper in de inrichting van Wortel. Fons werd een verstokte vagebond. Vanaf 1966 tot in 1992 werd hij door de rechter 58 keer naar Wortel-Kolonie gestuurd, telkens voor enkele maanden. Maar na zijn vrijlating duurde het telkens ook maar een paar weken of maanden tot hij weer werd opgepakt en terug naar de landloperskolonie werd gestuurd. Of... wellicht liet hij zich oppakken...

Als landloper kwam Alfons Cornelissen terecht op het Rijkslandbouwbedrijf van Wortel. Hij ploegde met de tractor jaarlijks tientallen hectaren om, om die percelen daarna in te zaaien met maïs, rogge, aardappelen, rapen, bieten, enz. Fons maaide het gras om te hooien. Tijdens de weekends in de zomer zorgde Fons ervoor dat de runderen in de weiden voldoende drinken hadden.

Vanuit deze boerderij werd het gigantische domein van Wortel-Kolonie onderhouden. Er werden ook dieren gehouden. In omzetcijfers was de boerderij van de kolonie een eeuw lang een van de grootste landbouwbedrijven van het land. Ze draaide bijna volledig op het werk van de honderden landlopers die vanuit heel het land naar Wortel-Kolonie werden gestuurd. Vier vagebonden sliepen zelfs op de boerderij, omdat ze vaak vroeg uit de veren moesten om de dieren te verzorgen. Een van die vier was Fons Cornelissen.

Zijn beste maat op de boerderij was landloper Marc Avet. Op een bepaald moment zei Fons: "Ik heb mijn erfdeel getrokken. Vrijdag gaan we er ene pakken." Fons, Marc en de Warre vroegen en kregen van de directeur toestemming om te vertrekken. Op de griffie werd het geld uitbetaald: 200.000 frank in briefjes (5000€). Vanaf vrijdagmiddag waren ze weg, en 's woensdags 's morgens waren ze al terug. Al het geld was op. "We hebben goed ons best gedaan!" zei Fons.

Zo maakte Fons nog een ander voorval mee. Op een zekere dag was hij met de tractor aan het ploegen in de noordelijke hoek van het domein, toen hij vanuit zijn tractorcabine in de verte iets zag bengelen aan een boom. Toen hij dichterbij kwam, zag hij dat een Nederlandse militair zich aan een tak van een boom tegen de hoofddreef had opgehangen. Fons verwittigde onmiddellijk zijn overste, die de directie inlichtte. Het parket kwam ter plaatse en volgens het onderzoek was betrokkene in de boom geklauterd, had de koord rond zijn nek gedaan, en zich vervolgens laten vallen. Hij brak zijn nek. Na de sprong bengelde hij nog een 50 cm boven de grond. Het parket liet na onderzoek het lichaam overbrengen naar het dodenhuisje in Baarle-Nassau en werden de ouders van deze ongelukkige ingelicht.

Met het afschaffen van de wet op de landloperij in 1993, voelde de 60-jarige Alfons Cornelissen zich niet meer thuis op het landbouwbedrijf, ook al omdat men toen officieel stopte met het hoevewerk. Gedurende een tijdje kreeg hij kost en inwoon bij een familie in Meer, in de buurt van Maxburg. Daarna vroeg hij een opname aan in het rusthuis van Hoogstraten. Fons Cornelissen was 66 jaar toen hij op 16 april 2000 in A.Z. Malle overleed. Hij kreeg een laatste rustplaats vlakbij de parochiekerk van Wortel.

Had landloper Fons een dochter?

Vooraan in de jaren '60, Fons was toen een gezonde dertiger, maakte Fons kennis met een vrouw. Telkens als ze samen waren, straalde Fons. De liefde was zo groot, dat de vrouw zwanger werd, maar toch liep de relatie op de klippen. Kort daarna trouwde deze vrouw met een zekere Wens. Maar ook die relatie hield geen stand. Het koppel was al gescheiden toen het kind van Fons werd geboren. Blijkbaar hield Fons wel contact met haar, want hij was degene die het kind ging aangeven op het gemeentehuis van Hoogstraten.

*Fons Cornelissen en zijn lief, een stralend koppel.
Foto: RR.*

*Rita Wens in Wortel-Kolonie.
Foto: Joren De Weerd*

Rita Wens uit Brasschaat, de dochter van Fons Cornelissen, wist lange tijd niet wie haar biologische vader was, ook al omdat daar thuis niet over werd gesproken. Zij beschrijft haar moeder als een

onrustig type: "In mijn jeugd was ik al geconfronteerd met vijf verschillende stiefvaders, stuk voor stuk mensen met problemen waar ik een moeilijke relatie mee had. Mijn moeder leed aan een fundamentele onrust, die zich onder meer vertaalde in een lange rij foute mannen die ze in haar leven toeliet. Ik voelde in die tijd geen enkele drang om naar mijn vader op zoek te gaan. Ik had al vijf verschrikkelijke stiefvaders. Ik had er geen zesde nodig."

Op een bepaald moment vroeg men aan Rita een kopie van haar geboorteakte. Daarin las ze dat ze haar familienaam, Wens, kreeg van de man met wie haar moeder op dat moment nog officieel getrouwd was, ook al waren ze al een tijdje niet meer samen. "Ik heb onbewust altijd geweten dat Fons Cornelissen de naam was van mijn biologische vader, maar meer dan een naam was het toen niet." vertelt Rita. "Toen ik die geboorteakte las, zag ik dat hij het was die mij was gaan aangeven, en niemand anders. Dat was een heel raar moment. Het klopte op de een of andere manier niet met de verhalen die mijn moeder altijd over hem had verteld. Tegen mij was altijd gezegd dat mijn vader een slecht mens was, iemand die niet deugde."

Toen Rita aan een nicht vertelde dat ze de naam van haar verwekker op haar geboorteakte had zien staan, en dat hij het was geweest die haar meteen na haar geboorte in Hoogstraten was gaan aangeven, vertelde haar nicht dat zij altijd had gehoord dat Rita's vader helemaal geen smeerlap was. "Ik ben geboren in Hoogstraten, en ik woonde de eerste jaren van mijn leven met mijn moeder in Rijkevorsel," vertelt Rita verder. "Daarna zijn we aan een lange tocht langs allerhande adressen in en rond Antwerpen begonnen. Mijn jeugd was echt geen feest, want ook financieel hadden wij het erg moeilijk. Als er al over mijn vader werd gesproken, werd hij altijd in een negatief daglicht geplaatst. Maar door de positieve bewoordingen die mijn nicht gebruikte, besloot ik op onderzoek te gaan." Rita was toen bijna vijftig jaar.

Met de hulp van het gemeentebestuur van Brasschaat vernam Rita het laatste adres van haar vader in de Heilig Bloedlaan in Hoogstraten. 's Anderendaags reed ze naar Hoogstraten. Het adres in kwestie was het Hoogstraatse rusthuis. Het was daar dat Fons Cornelissen de laatste jaren van zijn leven sleet.

"Hoewel ik mij daar onaangekondigd aanmeldde, werd ik ongelooflijk hartelijk onthaald. Op een bepaald moment waren vijf mensen bezig mij te helpen, van wie er twee mijn vader zelfs nog hadden verpleegd. Hij bleek in 2000 te zijn overleden. Tot zijn ziekte het hem onmogelijk maakte, hielp hij in de tuin van het rusthuis. De tuinman werd er ook onmiddellijk bij geroepen om te vertellen wat hij nog over mijn vader wist. De verhalen die mij toen verteld werden, kwamen helemaal niet overeen met wat ik vroeger altijd te horen kreeg. Iedereen bleek warme herinneringen aan Fonske te hebben. Bovendien vonden ze ook een foto waar mijn vader op stond. Met een stralende glimlach keek hij naar de fotograaf."

"Mijn vader bleek gestorven te zijn precies op de plaats waar ik een halve eeuw eerder op de wereld was gezet", zegt Rita. Dat klopt helemaal, omdat Stede Akkers, het huidige rusthuis van Hoogstraten, werd opgericht op de plaats van het vroegere moederhuis. "Toen ik dat ontdekte, gaf me dat een raar overrompend gevoel. Ik kan het niet anders omschrijven dan als een groot geluksgevoel, alsof de cirkel rond was."

Zo ontdekte Rita ook dat haar vader decennialang als landloper in Wortel-Kolonie verbleef. "Dat was wel even schrikken in het begin, maar sindsdien is het echt een mooi en warm verhaal geworden", vertelt ze. Op een bepaald ogenblik bracht ze een bezoek aan de voormalige boerderij van Wortel-Kolonie. Op het binnenplein heerste een gezellige drukte. Kinderen speelden er, lachten, riepen en maakten lawaai. Ze waren vrolijk en uitgelaten. Met hun school waren ze op bosklassen in De Bonte Beestenboel, die nu in het gebouw onderdak vindt. Vooraan langs de straatkant werd ook hard gewerkt. De Klapekster, het café dat daar wordt uitgebaat door Natuurpunt, werd verbouwd. Het was te klein geworden voor de steeds groter wordende toeloop van wandelaars die het domein van Wortel-Kolonie kwamen ontdekken.

"Dat is heel raar," liet Rita weten, "Wanneer ik hier nu kom, voelt het een beetje aan alsof ik thuiskom. Het geeft mij een enorme rust om hier rond te lopen."

Het was het begin van een zoektocht naar meer informatie over haar vader. Langs allerlei kanten kreeg Rita Wens hulp, en al snel vond ze vrienden en lotgenoten van haar vader. Ze kwam zelfs de beste vriend van haar vader, Marc Avet, op het spoor. Jarenlang woonden Marc en Fonske samen op

de boerderij van de Kolonie, ze waren als broers voor elkaar. Marc stond aan Fonskes sterfbed. Hij verzorgt ook vandaag nog altijd zijn graf op het kerkhof van Wortel. Ook voormalige bewakers van de kolonie, een ex-directeur, en mensen die Fonske van op een afstand kenden, deden hun verhaal. Rita leerde ook de familie van haar vader kennen. "Overal werd ik even hartelijk onthaald. In het begin dacht ik nog dat mensen mij alleen de leuke dingen over mijn vader vertelden, omdat ze mij wilden ontzien. Stilaan leerde ik dat mijn vader eigenlijk overal graag gezien was. Hij was altijd goedgehumeurd en vrolijk, en een harde werker. Beetje bij beetje kreeg ik een steeds beter zicht op zijn levensverhaal."

"Toen ik de zoektocht naar mijn vader begon, wist ik niet wat ik te weten zou komen", vertelt Rita. "En toen ik hoorde dat hij naar de Kolonie was gestuurd, hield ik mijn hart vast. Uiteraard heeft hij van zijn leven geen succes gemaakt. Anders was hij natuurlijk niet in de Kolonie beland. Maar ik heb geleerd dat hij uiteindelijk een goed mens was. Zoals mijn moeder rusteloos was, wat zich onder meer manifesteerde in een hele reeks minnaars die lange of korte tijd mijn stiefvaders werden, kende ook mijn vader zijn onrust. In wezen kwam hij misschien wel naar Wortel-Kolonie omdat hij daar tegen die kant van zichzelf beschermd werd. Hij kón haast niet drinken in de Kolonie. Na de sluiting van Wortel-Kolonie in 1993 heeft hij nog een tijdje bij een familie in Meer, in de buurt van Maxburg, kost en inwoon gehad. De vrouw bij wie hij toen woonde, vertelde me dat ze wisten dat hij soms te veel kon drinken, en dat ze hem daarom op een rantsoen van drie wittekes per avond hadden gezet. 'Mijn drie musketiers', noemde hij die."

De zonen van Rita zelf zijn ondertussen volwassen, en ze kan terugkijken op een rijkgevuuld leven. Een leven dat niet altijd over rozen ging. "Natuurlijk vraag ik me soms af of ik hem niet vroeger had moeten komen zoeken", zegt ze. "Dan hadden we elkaar misschien nog leren kennen. Veel over mij spreken deed hij niet, maar alle mensen die van wezenlijk belang voor hem waren, heeft hij wel verteld dat hij een dochter had, en dat ze Rita heette. Toen ik Marc Avet leerde kennen, zijn beste vriend, vertelde hij me dat hij altijd had geweten dat ik bestond. De vrouw van de Meerse familie bij wie hij inwoonde, vertelde me dat hij over mij had gesproken. Toen ze vroeg waarom hij mij dan niet ging opzoeken, zei hij dat dat onmogelijk was, dat dat niet kon. Natuurlijk heb ik momenten dat ik me afvraag wat als? Maar het is gelopen zoals het gelopen is. Al wat er in de voorbije periode gebeurd is, wat al die verschillende mensen die mijn vader hebben gekend me hebben verteld, het warme onthaal dat me letterlijk overal te beurt gevallen is, je kan je niet voorstellen hoeveel energie, hoeveel adrenaline me dat al gegeven heeft. Mijn ouders werden allebei gekweld door onrust, onrust van een soort die hen wellicht niet écht geschikt maakte om kinderen groot te brengen. Dat heeft ermee voor gezorgd dat ik geen gemakkelijk leven had. Maar tijdens de jongste achttien maanden, op een moment dat ik het niet meer had verwacht, is er nog een hoofdstuk aan het verhaal van mijn afkomst toegevoegd. En weet je wat? Het is een mooi hoofdstuk."

KG

Bronnen:

- > Doodsprentje en rouwbrief.
- > Cavaga-kaarten van de RWK Wortel-Kolonie.
- > Jozef Bosch, "Gevangen achter Groene Tralies", boek, 2007.
- > Toon Horsten, artikel in GvA 27/05/2017